

Tribuna

Un basament de columna “distret” entre furtius a comissió i xarxes de blanqueig

L'any 2008 la Junta d'Andalusia va saber de la subhasta a Londres d'una peça arqueològica que suposadament tenia que estar dipositada en un magatzem de Còrdova. Es tractava d'un basament de columna procedent d'una excavació realitzada l'any 2004 quan durant unes obres en el barri cordovès de “Las Margaritas” va descobrir-se una “almunia” del període califal (segles X-XI). Hauria d'estar guardat en un local privat, pendent de la resolució sobre el seu estudi i custòdia definitiva. Repassats els registres d'aquest magatzem es trobaren en falta a més del basament, altres quinze peces arqueològiques. Havien desaparegut en una data indeterminada des de l'any 2006, quan va fer-se el darrer inventari en el que hi constaven.

El basament havia estat facilitat a **Christie's**, on es va subhastar per l'equivalent a 150.000 €, per un ciutadà belga-libanès qui assegurava procedia de la col·lecció particular que la seva família tenia en el Líban des de feia dècades. Malgrat els no pocs obstacles, un acurat estudi comparatiu de les fotografies disponibles va permetre determinar sens dubte que la peça de Londres i la de Còrdova eren la mateixa.

Iniciada l'**Operació “Medina Azahara”**, així nomenada per creure en un primer moment que el basament procedia d'aquest jaciment, l'objectiu de la investigació era arribar a identificar a totes les persones implicades, des de qui el va “distreure” –tal i com es diu en la nota de premsa de la policia– del magatzem fins qui el va introduir en el mercat.

En aquest procediment m'ha cridat especialment l'atenció com, a fi de col·locar la peça en el mercat “legal” internacional, és a dir blanquejar-la, es va procurar per tots els medis disponibles situar-la en un lloc i època que impossibilitessin descobrir la seva procedència il·lícita. També que una de les grans preocupacions dels implicats era que les peces conservessin restes de terra (com a prova d'autenticitat).

El ciutadà belga-libanès, detingut a Marbella i encausat per contraban, havia comprat el basament, en part a can-

Activitats

VISITA EXPOSICIÓ TRESORS D'ARÀBIA. El dia 22 de gener a les 10,30 h es farà una visita comentada a l'exposició que té lloc al Caixaforum de Barcelona: **Rutes d'Aràbia. Tresors arqueològics del regne d'Aràbia Saudita.** Per a més informacions cal veure la targeta adjunta.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ. Aprofitem per trametre a tots i totes el **l·listat complet de les nostres publicacions.**

vi d'uns quadres, a un antiquari de Ronda (Màlaga). Aquest mantenia contactes amb persones vinculades a zones riques en jaciments arqueològics. Així es practicaren registres a Badolatosa (Sevilla), Lora del Río (també a Sevilla) i Aguilar de la Frontera (Còrdova). En els mateixos s'identificà material procedent de l'espòli a una necròpolis el passat estiu: Les fortes pluges caigudes sobre Aguilar de la Frontera en la segona quinzena d'agost van posar al descobert una important necròpolis romana, però encara no havien passat dos dies des de la seva troballa que els furtius havien ja saquejat tres tombes.

L'operatiu, portat a terme per la “Brigada de Patrimonio Histórico” que pertany a la “Unidad de Delincuencia Especializada y Violenta” (UDEV) del Cos Nacional de Policia (CNP), ha estat publicitat aquest passat mes de novembre. Encara no transcorregut un mes, la mateixa Brigada, conjuntament amb la UCO (“Unidad Central Operativa”) de Medi Ambient del SEPRONA (“Servicio de Protección de la Naturaleza”) de la Guàrdia Civil, han donat a conèixer dues noves operacions contra l'espòli arqueològic.

L'**Operació “Mosaico”**, coordinada pel SEPRONA, es va iniciar a partir dels danys causats pels furtius a un mosaic del jaciment de Cástulo (Linares, Jaén), tot just fa un any, acabant amb la detenció de 57 persones. Fonamentalment actuaven en terres andaluses (principalment Jaén i Còrdova) però també a Ciudad Real (jaciment de Calatrava La Vieja) i Terol (Belchite).

D'aquest operatiu, cal destacar el fins ara inusual fet que **els furtius treballaven a comissió.** Els hi era assignat un jaciment, abonant-los fins i tot dietes i despeses de transport. La majoria, persones sense estudis i amb feines agrícoles temporals o aturats, han manifestat no tenir coneixement que espoliaven ni

de la importància del que trobaven. Malgrat tot, en els registres practicats s'han trobat en poder d'alguns d'ells fins a cinc i sis volums de catalogació numismàtica valorats entre 100 i 150 € la unitat, així com nombroses revistes especialitzades.

Ha estat desmantellat un taller, instal·lat en un garatge de Puente del Obispo (Jaén), on es restauraven les peces però també on es feien còpies de les més significatives, així com falsificacions, que després es venien com autèntiques. Les vendes eren en majoria per a subhastes *online*, donant-se la circumstància que feien auto-licitacions per tal d'encarir les peces. Tenien clients a Estats Units, Regne Unit i Alemanya.

L'**Operació “Carolina”**, coordinada pel CNP, s'ha centrat en desentrellar la trama econòmica de l'organització, deixant al descobert una xarxa de blanqueig de capitals mitjançant la comercialització fraudulenta de metalls preciosos. Així han estat detingudes altres 28 persones i intervinguts 55 quilos d'or, 70 quilos de plata, 900.000 € en efectiu i 7 armes de foc. El cap de tots ells, tant dels furtius com dels traficants, és un destacat antiquari de La Carolina (Jaén). A principis de novembre també es va conèixer la Sentència de l'Audiència de Sevilla sobre l'**Operació Tertis (Tribunes Full SCA, núms.245 i 276)**, desestimant els recursos de la Junta d'Andalusia i Fiscalia i obligant a retornar totes les peces intervingudes als seus “propietaris”. Espero que la lliçó hagi estat apresada i no faltin indicis materials que vinculin als encausats en aquestes noves operacions amb les recents espoliacions dels jaciments d'Aguilar de la Frontera, Cástulo, Obulco, Los Villares de Andújar...

Joan-Carles Alay
Comissió de Patrimoni SCA

Socis Protectors 2011

---

binorama

serveis editorials

Raval, 20. 08785 Vallbona d'Anoia

binorama@binorama.e.telefonica.net ■

Tel. 937 718 412

- Joan Carles Alay i Rodríguez
- Núria Barrachina Treserra
- Francesc Burjachs Casas
- Joan Caparrós Hernández
- Marta Fàbregas Riera
- Josep M. Fullola Pericot
- Joan Ramon González Pérez
- Anna Mª Guàrdia Puigpinós
- Fausto Jarne López
- Maria Dolors Lázaro Palau
- Xavier Mangado Llach
- Araceli Martín Còlliga
- Consol Martín Olcina
- Martí Mas i Cornellà
- Joan Josep Mendizàbal Carra
- Maria Creu Mendizàbal Carra
- Pepita Mendizàbal Carra
- Magí Miret Mestre
- Rosario Navarro Sáez
- Maria Àngels Petit i Mendizàbal
- Esther Riera Gay
- Àngel Segarra i Ferré
- Ignasi Garcés i Estallo
- Joan Josep Menchón i Bes
- Narcís Soler i Masferrer
- Lluís Marí Sala

A tots i totes gràcies!!!

Conferències

• Dins del cicle de conferències Tribuna d'Arqueologia 2010-2011 es realitzarà el 12 de gener la conferència: **Optimitzar la recerca bioarqueològica: el protocol de recollida i mostreig de l'Associació Catalana de Bioarqueologia**, a càrrec de Ramon Buxó i Sílvia Valenzuela. El dia 26 de gener n'hi ha una altra amb el títol: **Intervenció paleontològica a l'Ecoparc de Can Mata (els Hostalets de Pierola, conca del Vallès-Penedès)** a càrrec de Raül Carmona i David M. Alba. Ambdues es realitzaran a la sala d'actes del Palau Marc (seu del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació) a les 19h. Per a més informació podeu enviar un correu electrònic a arqueopaleo.cultura@gencat.cat

• El dia 20 de gener a les 19h es farà la conferència **Foc i sorra. El vidre a l'antiguitat** a càrrec de Teresa Carreras Rossell, xerrada al voltant de l'exposició **Ànimes de vidre** que acull el MAC-BCN. L'acte tindrà lloc a la Sala d'actes del MAC-BCN. L'aforament és limitat. Per a més informació podeu enviar un correu electrònic a diffusio.mac.cultura@gencat.cat o telefonar al 934 232 149.

• Tornen els dilluns de la Societat Catalana d'Egiptologia amb les següents xerrades. El dia 17 de gener: **La ciutat d'Osiris (segona part)**, sèrie documental de tretze capítols dirigits per Josep Padró i Piedrafita i presentats per Oriana Alemany. El dia 24 de gener: **Les piràmides de Guiza, una visió històrica**, a càrrec de Pere Simó. El dia 31 de gener: **Cinema Fòrum: El Museo Egipcio de Berlín: Nefertiti en el Neues Museum**, documental de l'any 2009 sobre els tresors egipcis que conserva el Museu de Berlín a càrrec de Jaume Vivó. Per a més informació podeu consultar el web www.egiptologia.cat o bé telefonar al 934 578 120.

Congressos

• Fins el dia 14 de gener està oberta l'inscripció a la **Conferència Internacional: Patrimonio Cultural de la Vid y el Vino** que tindrà lloc del 8 al 11 de febrer de 2011 a Almendralejo (Badajoz). Destaquem que una de les línies programàtiques serà sobre Arqueologia i Història i una altra sobre Patrimoni i Museologia. Per a més informació podeu consultar el web www.iam.csic.es/conferenciavidyvinno.html o trucar al telèfon 924 666 967.

• El Musée du Quai Branly i l'Inrap organitzen pels dies 18 i 19 de gener el Col·loqui internacional: **La Préhistoire des autres - Comment l'archéologie et l'anthropologie abordent le passé des sociétés non occidentales**. Tindrà lloc al Théâtre Claude Lévi-Strauss, Musée du Quai Branly, Quai Branly de París. Per a més informació: [\[preventive/Ressources multimedias/Conferences-et-colloques/p-12271-La-Pre-histoire-des-autres.htm\]\(http://preventive/Ressources_multimedias/Conferences-et-colloques/p-12271-La-Pre-histoire-des-autres.htm\)](http://www.inrap.fr/archeologie-</p></div><div data-bbox=)

• Els dies 2, 3 i 4 de febrer tindrà lloc a Gavà i Bellaterra el **Congrés internacional Xarxes al Neolític. Circulació i intercanvi de matèries, productes i idees a la Mediterrània occidental (VII-III mil·lenni aC)**, organitzat per l'Ajuntament de Gavà, el Museu de Gavà i la Universitat Autònoma de Barcelona. Per a més informació podeu consultar el web del congrés www.xarxesneo.net

---

Cursos

• El Grup d'Estudis Sitgetans realitza el curs de formació: **El Patrimoni arqueològic. Gestió i difusió** impartit per Joan García i Targa. El curs es desenvoluparà els dimarts 11, 18 i 25 de gener, 1, 8, 15 i 22 de febrer i el 1 de març, de 19 a 20:30h. Per a la inscripció cal trametre un correu electrònic a contacte@ges-sitges.cat. Per a més informació podeu visitar el web www.ges-sitges.cat o trucar al telèfon 687 917 009.

• La Fundació Universitat de Girona ha organitzat uns seminaris d'Història de l'Egipte Faraònic. Els dies 25, 26 i 27 de gener tindrà lloc el **Seminari número 7. Món funerari** i els dies 31 de gener, 1 i 2 de febrer el **Seminari número 6. Egipte i el seu hinterland**. Les classes es faran a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona en horari de 18h a 21:20h. La inscripció es du a terme pel web www.fundacioudg.org o personalment. Per a més informació podeu trucar al telèfon 972 210 299.

• Del 24 al 26 de gener de 2011 tindran lloc a la Facultat de Ciències de la Educació de Santiago de Compostela les **Jornades Tècniques sobre Virtualización de objetos mediante nubes de puntos de alta densidad con el nuevo Photomodeler Scanner 2010**, tècnica de representació utilitzada en múltiples disciplines, com documentació patrimonial, arquitectura, escultura, geomorfologia, etc. Per a més informació i inscripcions cal enviar un correu electrònic a ml.gil@usc.es

• El Instituto Arqueológico de Mérida juntament amb el CSIC organitzen el curs de postgrau: **La aplicación de las tecnologías de información geográfica en Arqueología**. El curs està format per dos mòduls, un d'introducció del 14 al 23 de febrer de 2011 que es farà a Mérida i un d'avançat del 28 de març al 7 d'abril que es farà a Santiago de Compostela. Es pot realitzar la preinscripció fins el 15 de gener. Per a més informació consulteu el web www.iam.csic.es o truqueu al telèfon 924 315 661.

Exposicions

• Fins el 3 de maig es podrà veure al Centro de Exposiciones Arte Canal de Madrid l'ex-

posició: **Alejandro Magno. Encuentro con Oriente**, que inclou més de 330 peces de diferents museus del món. Per a més informació visiteu el web www.alejandromagno.es

• El Museo Arqueológico de Murcia acollirà fins al 20 de març de 2011 l'exposició: **Torre de Babel. Historia y Mito**, amb algunes de les obres mestres de l'art desenvolupat a Babilònia, ciutat protagonista de la Història Antiga de Mesopotàmia. Trobareu més informació al web del museu www.mu.seoarqueologicomurcia.com, o bé trucant al telèfon 968 234 602.

• El Museu de Prehistòria de València exposarà fins el dia 6 de març de 2011: **Artifex. Enginyeria romana a Espanya**, exposició sobre els èxits en camps tècnics i enginyeria de la civilització romana. Per a més informació podeu consultar el web www.museu.prehistoriavalencia.es o trucar al telèfon 963 883 565.

• El Centre de documentació i Museu Tèxtil de Terrassa acollirà fins a finals de 2012 l'exposició: **Colors del Mediterrani. Colorants naturals per a un tèxtil sostenible?** La mostra permet descobrir els tints naturals més utilitzats en la rica paleta de colors de les cultures mediterrànies (l'antiguitat clàssica, Al Andalus i el mediterrani medieval, el s. XVIII, així com la bellesa i el significat dels colors). També mostra els processos preindustrials del tint i presenta el sistema d'anàlisi i els resultats obtinguts. Trobareu més informació al web www.cdmt.es o al telèfon 937 315 202.

• El Museu Egipci de Barcelona – Fundació arqueològica Clos ha prorrogat l'exposició: **Secrets del Museu Egipci** fins al 31 de març de 2011, una mostra inèdita formada principalment per les últimes adquisicions de la Col·lecció d'Arqueologia Egípcia Jordi Clos, juntament amb fotografies antigues i llibres del fons documental. Podeu consultar el web www.museuegipci.com o trucar al 934 880 188 per a més informació.

Museus

• El Museu de Cerdanyola realitzarà el dia 16 de gener de 12 a 14h a la seva seu del Museu i Poblat Ibèric de Ca n'Oliver, el taller: **Descobreix l'arqueologia**, activitat per a nens i nenes entre 6 i 12 anys durant la qual, mitjançant un joc de pistes repartides pel poblat ibèric, descobreixen la metodologia de treball dels arqueòlegs per datar un jaciment de qualsevol època a través de les evidències materials. El lloc de trobada serà a l'entrada del Museu. Per a més informació podeu trucar al Museu de Cerdanyola al telèfon 936 923 322.

• El Centre d'Interpretació del Patrimoni – Molí d'En Rata de Ripollet durà a terme el diumenge 30 de gener a les 12h el taller infantil: **El passat és un joc**, per a públic en general. Per a més informació i inscripcions podeu enviar un correu electrònic a molidenrata@pmcij-ripollet.org o trucar al telèfon 935 946 057.

• El museu de Granollers realitzarà un curs sobre: **La vida en l'època medieval. Granollers i la comarca a l'edat mitjana**. Serà els dimecres 2, 9, 16 i 23 de febrer de 2011 de les 19 h a les 20,30 h. Curs adreçat al públic en general, major de 16 anys. Places limitades, cal fer reserva prèvia al 938 426 841.

Biblioteca

• Volem donar les gràcies al soci Domènec Campillo i Valero, a l'Institut d'Estudis Penedesencs, a l'Associació de Museòlegs de Catalunya i al Museu Frederic Marès per l'aportació de diverses publicacions a la **Biblioteca** de la Societat Catalana d'Arqueologia.

Noticiari

• **DOGC núm. 5770 - 07/12/2010**. Anunci d'informació pública sobre l'expedient de declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de monument històric, a favor de **l'església de Sant Francesc i les restes de l'antic convent, a Montblanc**.

• **DOGC núm. 5779 - 21/12/2010**. Edicte de 24 de novembre de 2010, pel qual se sotmet a informació pública el **Projecte de decret de la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia**.

• **DOGC núm. 5779 - 21/12/2010**. Edicte de 24 de novembre de 2010, pel qual se sotmet a informació pública el **Projecte de decret del Consell Nacional d'Arqueologia i Paleontologia**.

• El proper 1 de gener es posarà en funcionament el projecte **Iberia Graeca**, un centre de documentació impulsat pels governs català i espanyol que recollirà les dades sobre la presència i el comerç grec a l'antiga Ibèria. **Iberia Graeca** gestionarà els resultats dels projectes de recerca del Museo Arqueológico Nacional (amb les seves col·leccions de vasos grecs procedents de necròpolis ibèriques andaluses i d'investigacions a jaciments d'Extremadura, País Valencià i Castella) i del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries (amb les excavacions fetes a aquesta colònia grega fundada a la península). El nou centre de documentació s'ubicarà a la casa **La Forestal d'Empúries** i els seus responsables seran Xavier Aquilué i Paloma Cabrera.

Llibres

• GENERA, M., JÁRREGA, R., **Aproximació a la Dertosa Romana. Resultats de les investigacions arqueològiques al solar de la Costa dels Capellans**, núm. 5, Tortosa (Baix Ebre), Margarida Genera editora, 2009, 237 pàg.

• BELARTE, M. C., **La casa ibèrica: de la construcció a l'ús de l'espai**, Societat Catalana d'Arqueologia, Barcelona, 2010, 55 pàg.

• **Cuadernos de Estudios Borjanos núm. LIII**, Centro de Estudios Borjanos, Borja, 2010, 338 pàg.

• **Del Penedès núm. 22**, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, 2010, 99 pàg.

• Fulletons informatius **La recuperació del poble vell d'Òdena. Nou accés a la torre del Castell i El pont de Vilomara i Rocafort. Recuperació i restauració de l'església de Santa Maria de Matadars o del Marquet**, Diputació de Barcelona, Barcelona, 2010.

• **Revista de Arqueologia del siglo XXI, año XXXI, núm. 353**, MC Ediciones, setembre 2010, 65 pàg.

AVÍS

L'Assemblea General Ordinària de socis de la SCA va acordar que la quota de soci en totes les seves modalitats es mantindrà igual a l'any passat. El cobrament de la quota es farà a partir del dia 3 de gener. A tots els rebuts que vinguin retornats del banc durant l'any 2011 se'ls sumarà les despeses que això comporti.

Recordem als socis i sòcies que paguen el rebut per secretaria, que ja poden passar a fer-lo efectiu, de dilluns a divendres de 17 a 20 h. El mes de febrer s'enviarà a tots els socis i sòcies per correu tradicional el carnet d'enguany.

*El passat 30 de novembre l'Assemblea General ordinària votà en favor de la nova Junta Directiva pels propers quatre anys: **Nova junta directiva: Maria Angels Petit i Mendizàbal** presidenta; **Josep M. Fullola Pericot**, vicepresident; **Joan Carles Alay i Rodríguez**, secretari general; **Lluís Marí i Sala**, tresorer; **Joan Ramon González i Pérez**, vocal comarques lleidatanes; **Joan Josep Menchón i Bes**, vocal comarques tarragonines; **Rosario Navarro Sáez**, vocal comarques barcelonines; **Narcís Soler i Masferrer**, vocal comarques gironines; **Marta Sánchez de La Torre** vocal d'estudiants; **Ignasi Garcés i Estallo**, **Xavier Mangedo Llach**, **Mireia Pedro Pascual**, vocals generals.*

SOCIETAT CATALANA D'ARQUEOLOGIA

València, 225, àtic 3a.

08007 BARCELONA

Tel. 934 673 004

A/e: sca@scarqueologia.com

<http://www.scarqueologia.com>

Premi d'Arqueologia. Memorial Josep Barberà i Farràs

El dia 30 de novembre va tenir lloc l'acte d'atorgament del premi d'arqueologia Memorial Josep Barberà i Farràs que cada any, a finals del mes de novembre i coincidint amb la data en que traspassà el nostre president-fundador, realitzem al Museu d'Arqueologia de Catalunya- Barcelona. L'acte, amb

el que oficialment acabem l'any, és la nostra festa més senyalada.

Enguany s'ha celebrat la setena edició d'aquest premi. L'obra premiada ha estat **Models geogràfics, GIS i arqueologia. El cas d'estudi del poblament prehistòric a la conca del riu Ripoll (Vallès, 5500-550 ane)**, una obra escrita a quatre mans, ja que són dos els autors de la mateixa, l'enginyer informàtic Xavier Rubio i l'arqueòloga Maria Yubero.

El contingut del llibre se centra en una primera part teòrica on s'exposa abastament la metodologia per a aplicar models geogràfics a l'arqueologia a partir de definir que és un model, un GIS i com aquest es pot emprar dins de la teoria arqueològica, i una segona part on es tracta un cas pràctic d'aplicació dels GIS, referit a la prehistòria vallesana.

L'acte, que es celebrà davant d'una nombrosa assistència d'associats i amics dels guardonats, comptà amb els parlaments del director del MAC, Xavier Llovera, de la presidenta de la SCA, Maria Àngels Petit i dels guanyadors del premi Maria Yubero i Xavier Rubio. També, com en totes les edicions anteriors, gaudirem de la presència de la família Barberà, aquest cop representada per tres generacions, l'esposa Núria Amigó, els fills i un nét.

A continuació s'atorgaren, en un senzill i emotiu gest de reconeixement, els diplomes corresponents als socis i sòcies que aquest 2010 acomplien vint-i-cinc anys amb nosaltres.

L'acte es clausurà amb un pica-pica i amb el desig de tornar-nos a retrobar tots l'any vinent en la vuitena edició del premi.

Maria Àngels Petit i Mendizàbal
Presidenta de la SCA

Xavier Rubio i Maria Yubero guanyadors de la setena edició del Premi d'Arqueologia Memorial Josep Barberà i Farràs aquesta vegada acompanyats d'una còpia de la Dama d'Elx.

Guardonats de diferents edicions del premi es fotografien al costat de la Dama d'Elx. D'esquerra a dreta: Fco. Javier López Cachero, guanyador de la tercera edició, els guanyadors de la setena edició, José Miguel Tejero, guanyador de la segona edició, Xavier Mangado, guanyador de la primera edició i Sílvia Valenzuela, guanyadora de la cinquena edició del premi.